

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta HE 62/2025 vp

Hallitusohjelman kohdan 10.3 (Maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikka) mukaan hallitus tiukentaa pysyvän oleskelun eli käytännössä pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen EU-oleskeluluvan ehtoja. Tavoitteena on kannustaa kotoutumiseen ja antaa näkymä tulevaisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tukee esityksiä, joilla helpotetaan ulkomaalaisten tuloa Suomeen töihin ja parannetaan Suomen veto- ja pito-voimaa. Suomalaisen hyvinvointivaltion rahoitus ja tulevaisuuden taloudellinen menestys riippuvat siitä, mille tasolle työhön johtava nettomaahanmuutto asettuu.

EK ei kannata esitystä sellaisenaan. Mikäli se kuitenkin hyväksytään, on huolehdittava, että viranomaisilla ja koulutuksenjärjestäjillä on riittävät resurssit toteuttaa tavoiteltu kotoutumisen tason nosto.

Tiivistettynä esitys:

- lisää maahanmuuttajien kannusteita hakeutua kieliopintoihin
- heikentää Suomen houkuttelevuutta työnteon kohdemaana
- asettaa ammattikorkeakouluista valmistuvat perusteetta heikompaan asemaan kuin muista korkeakouluista valmistuvat
- lisää viranomaistyötä
- edellyttää lisäresursointia kielikoulutuksiin, kielitestaukseen ja lupakäsittelyyn

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että pysyvän oleskeluluvan saaminen edellyttäisi pääsääntöisesti kuuden vuoden oleskelua Suomessa nykyisen neljän vuoden sijaan sekä lisäksi riittävän kielitaidon osoittamista. Lisäksi esitetään, että tietyllä edellytyksillä pysyvän oleskeluluvan voisi yhä saada neljän vuoden asumisajan jälkeen.

Kansalaisuuden ja pysyvän oleskeluluvan saamista vaikeuttavat muutokset vähentävät erityisesti maassa jo olevien ulkomaalaisten työntekijöiden halua ja mahdollisuuksia varmistua tulevaisuudestaan Suomessa. Uhkana on, että suomalaiset työnantajat menettävät osaajiaan muihin maihin, joissa oleskeluoikeuden pysyvyydestä on suurempi varmuus.

Moninaiset ulkomaalaislain kiristykset vaikeuttavat myös kansainvälistä rekrytointia ulkomailta Suomeen. Suomi saattaa näyttäytyä muutosten perusteella vähemmän houkuttelevana maana osaajille ja hänen perheilleen.

Pysyvän oleskeluluvan saamiseksi esitetään erilaisia mahdollisuuksia, joista useissa edellytetään suomen tai ruotsin kielen osaamista. Mikäli tällaisista säädetään, on varmistettava, että tulijoilla on tosiasialliset mahdollisuudet kieliopintoihin.

Työn perusteella Suomeen tulevat eivät ole kotoutumistoimien piirissä ja heidän perheenjäsentensä pääsy koulutuksiin on epävarmaa. Myös Suomessa tutkinnon suorittavien opiskelijoiden kotoutumisaika on yleensä kulunut kokonaan heidän valmistuessaan ja siirtyessään korkeakoulusta muiden julkisten palveluiden piiriin.

Kielitestejä, joilla kielitaito osoitetaan, ei nyt järjestetä riittävästi, vaan niihin pääsy on ruuhkautunut. Suomen kielen tutkintoihin on paljon osallistujia eivätkä kaikki halukkaat aina pääse mukaan. Kielitaitovaatimukset edellyttävät nopeaa pääsyä kielitestiin.

Esityksessä ehdotetaan pysyvää oleskelulupaa ylemmän, jatko- tai alemman korkeakoulututkinnon suorittaneille Suomessa sekä A2-tason suomen tai ruotsin kielitaidolla. Sama mahdollisuus tulisi ulottaa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneisiin, sillä heidän työllistymisasteensa on yhtä korkea kuin yliopistosta valmistuneilla ja useat työllistyvät hyvinvointialoille. Lisäksi ammattikorkeakouluista valmistuu tärkeitä työntekijöitä mm. tekniikan, rakentamisen, liiketalouden ja MaRa-alojen ammatteihin.

Moniportainen oleskelulupajärjestelmä tulee lisäämään viranomaistyötä erityisesti Maahanmuuttovirastossa, jolle tulee lupaharkintaan uusia asiakokonaisuuksia tarkistettaviksi. Uudistuksen myötä myös jatkoluopien määrä kasvaa.